

Warszawa, 18.09.2017

Wicepremier
Minister Rozwoju i Finansów
Mateusz Morawiecki

Szanowny Panie Premierze,

Zanieczyszczenie powietrza w Polsce od lat przekracza dopuszczalne prawem normy. Pyły zwieszane osiągają stężenia niespotykane w rozwiniętych państwach Unii Europejskiej. Poziom rakotwórczego benzo(a)pirenu jest najwyższy w Europie – średnie stężenie dla całej Polski jest aż pięciokrotnie wyższe niż określona prawem norma. Na 46 stref oceny jakości powietrza, w aż 39 zostały przekroczone wartości dopuszczalne dla stężenia pyłów, a w 44 dla stężenia benzo[a]pirenu. Taka sytuacja sprawia, że jak wskazują dane Europejskiej Agencji Środowiska, każdego roku w Polsce umiera przedwcześnie około 45 tysięcy osób, a z budżetu wydajemy dodatkowo dziesiątki miliardów złotych na opiekę medyczną. Komisja Europejska szacuje, że koszty zewnętrzne zanieczyszczenia powietrza w Polsce przekraczają 100 miliardów złotych rocznie.

Polski Alarm Smogowy dostrzega zainteresowanie Rządu problemem jakości powietrza w naszym kraju. Cieszymy się, że potrzeba ochrony powietrza stała się jednym z priorytetów Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju 2020. Doceniamy aktywną rolę Pana Premiera, minister Jadwigi Emilewicz, doradcy ds. zanieczyszczenia powietrza, Piotra Woźnego, oraz Pańskiego zespołu z Ministerstwa Rozwoju w działaniach na rzecz czystego powietrza. Pierwsze działania Ministerstwa Rozwoju to krok w dobrym kierunku. Rozporządzenie dotyczące zakazu sprzedaży kotłów na paliwa stałe nie spełniających wymagań emisyjnych sprawi, że najgorsze kotły będą wyeliminowane z rynku, co jest niezbędne dla poprawy jakości powietrza w naszym kraju. Tej regulacji brakowało od wielu lat.

W podobnym duchu idą również podjęte na poziomie samorządowym uchwały antysmogowe dla województw małopolskiego i śląskiego oraz planowane uchwały dla Mazowsza czy Dolnego Śląska.

Wymienione działania są jednak niewystarczające do osiągnięcia realnej i szybkiej poprawy jakości powietrza w Polsce, gdyż wciąż brakuje kluczowych regulacji i programów wsparcia dla ich realizacji. W związku z tym apelujemy o:

- niezwłoczne wprowadzenie norm jakości węgla i szczelnego systemu kontroli na rynku detalicznym. Na konieczność wprowadzenia tych regulacji wskazuje od lat Najwyższa Izba Kontroli oraz szerokie grono ekspertów i organizacji społecznych. Spalanie węgla i drewna w kotłach małej mocy odpowiada za ponad połowę krajowej emisji pyłów i prawie 90% rakotwórczego benzo(a)pirenu. Bez systemowej zmiany – unormowania detalicznego rynku sprzedaży węgla – nie można mówić o osiągnięciu poprawy jakości powietrza w Polsce;

- opracowanie programów finansowych wspierających mieszkańców Polski w wymianie wysokoemisyjnych kotłów i pieców na paliwa stałe oraz poprawie efektywności energetycznej domów. Konieczne jest niezwłoczne uruchomienie długo wyczekiwanych programów dla najuboższych, które pomogą tej grupie w wymianie źródeł ciepła i ociepleniu domów. Dotychczasowe programy wsparcia niestety pomijały tę grupę. Rząd musi przeciwdziałać zjawisku tzw. ubóstwa energetycznego poprzez stworzenie odpowiedniego i skutecznego systemu wsparcia;
- przyjęcie pakietu regulacji promujących transport niskoemisyjny oraz narzędzi umożliwiających gminom ograniczanie ruchu samochodowego w centrach miast (np. strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej, opłaty kongestyjne), a także uszczelnienie systemu kontroli pojazdów;
- zapewnienie odpowiedniego systemu kontroli nowych regulacji: norm dla kotłów, norm dla węgla, uchwał antysmogowych. Bez sprawnego systemu egzekucji nowe przepisy prawne nie przełożą się na poprawę jakości powietrza i będą stanowić jedynie martwy zapis.

17 stycznia 2017 roku po posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów rząd wydał rekomendacje dotyczące walki z zanieczyszczeniem powietrza. Do dziś z 14 rekomendacji Programu Czystego Powietrza w pełni zrealizowano zaledwie jedną – rozporządzenie dotyczące standardów emisyjnych dla kotłów, przygotowane przez Ministerstwo Rozwoju, we współpracy z Ministerstwem Środowiska. Polski Alarm Smogowy apeluje o znaczne przyspieszenie tempa prac. Niezbędna jest aktywna postawa wszystkich ministerstw, których działania związane są z poprawą jakości powietrza. Ponieważ potrzebne zmiany na rzecz czystego powietrza dotyczą wielu obszarów, apelujemy również o skoordynowanie działań Rządu celem zapewnienia jak najszybszej poprawy jakości powietrza w Polsce.

W imieniu Polskiego Alarmu Smogowego,
Andrzej Guła

Polski Alarm Smogowy jest organizacją ponadpartyjną, współpracującą z samorządami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami naukowymi oraz każdym, któremu leży na sercu czyste, nieskażone zanieczyszczeniami powietrze i zdrowie polskich obywateli. W skład Polskiego Alarmu Smogowego wchodzi następujące inicjatywy: Krakowski Alarm Smogowy, Dolnośląski Alarm Smogowy, Podhalański Alarm Smogowy, Katowicki Alarm Smogowy, Zabrzeński Alarm Smogowy, Rabczański Alarm Smogowy, Zagłębiowski Alarm Smogowy, Rybnicki Alarm Smogowy, Poznański Alarm Smogowy, Raciborski Alarm Smogowy, Kalwaryjski Alarm Smogowy, Warszawa Bez Smogu, Łódzki Alarm Smogowy, Pleszewski Alarm Smogowy, Sądecki Alarm Smogowy, Skawiński Alarm Smogowy, Nowotarski Alarm Smogowy, Gliwicki Alarm Smogowy, Ząbkowicki Alarm Smogowy, Zabierzowski Alarm Smogowy, Mysłowicki Alarm Smogowy.